

Misdannelser etter assistert befruktning

I en australsk studie hadde barn født etter assistert befruktning dobbelt så ofte alvorlige misdannelser som barn unnfanget etter naturmetoden.

Intracytoplasmatisk spermieinjeksjon og in vitro-fertilisering blir stadig mer utbredt i den vestlige verden. I Australia har man sett på forekomsten av alvorlige misdannelser hos barn født etter denne typen befruktning (1). Etter å ha justert for mors alder, tidligere fødsler og barnets kjønn, var oddsratio for forekomsten av alvorlige misdannelser etter intracytoplasmatisk spermieinjeksjon 2,0 (95 % KI 1,3–3,2) og etter in vitro-fertilisering 2,0 (1,5–2,9). Tidlige fødsler eller lav fødselsvekt kunne ikke forklare forskjellen i antall alvorlige misdannelser.

En lederartikkel fremheves betydningen av å klarlegge hvorvidt den økte forekomsten av misdannelser er en konsekvens av behandlingen eller av årsaken til infertilitetsproblemet (2). Dessuten påpekes det at en absolutt risiko på 8 % kan synes akseptabel for mange par.

Lege Tom Tanbo ved Rikshospitalet synes det er overraskende at resultatene av denne ene studien tillegges så stor vekt. – Jeg savner henvisninger til en svensk undersøkelse fra i fjor (3). Her så man på en langt større gruppe barn født etter assistert befruktning og sammenliknet med tall fra det svenske fødselsregisteret. Det var ikke var noen signifikant økning i antall alvorlige misdannelser når man kontrollerte for andre faktorer, sier han.

Tanbo er med på å utarbeide en rapport for Senter for medisinsk metodeutvikling om risikoen for misdannelser hos barn født etter intracytoplasmatisk spermieinjeksjon. Rapporten vil sannsynligvis bli ferdig i løpet av våren. – *Ragnhild Ørstavik, Tidsskriftet*

Litteratur

1. Hansen M, Kurinczuk JJ, Bower C, Webb S. The risk of major birth defects after intracytoplasmic sperm injection and in vitro fertilization. *N Engl J Med* 2002; 346: 725–30.
2. Mitchell AA. Infertility treatment – more risks and challenges. *N Engl J Med* 2002; 346: 769–70.
3. Ericson A, Källén B. Congenital malformations in infants born after IVF: a population-based study. *Hum Reprod* 2001; 16: 504–9.

Hjemmebesøk forebygger funksjonsfall hos eldre

Hjemmebesøk hos eldre forebygger funksjonsfall, innleggelse i sykehjem og dødelighet, viser en ny metaanalyse.

Programmer for hjemmebesøk hos eldre er en del av helsepolitikken i flere land, bl.a. Danmark og Storbritannia. Hensikten er å forebygge funksjonsfall. Effekten av slike programmer er imidlertid omdiskutert, og i en ny systematisk studie er 18 randomiserte kontrollerte studier som inkluderte 13 447 personer over 65 år, analysert.

Studien fant tre hovedeffekter. For det første var effekten av hjemmebesøk avhengig av gjentatte besøk i oppfølgingsperioden. For det andre ble funksjonsfall redusert i studier som gjorde omfattende geriatrike vurderinger. I tillegg var det effekt hos de yngste eldre som allerede i utgangspunktet hadde et relativt godt funksjonsnivå.

– Forebyggende tiltak for eldre gjennom tidlig påvisning av helseproblemer har dessverre hatt liten oppmerksomhet i Norge. Leder av Stortingets sosialkomité, John I. Alveheim, har foreslått oppsøkende og forebyggende hjemmesykepleie i Norge, og dette

kan føre til forsøksvirksomhet, sier professor Knut Laake ved Geriatrik avdeling, Ullevål universitetssykehus.

– Denne studien reiser flere spørsmål. I hvilken grad vil dette drenere sykepleierressurser fra stillinger i sykehjem og sykehus? Vi må vurdere om f.eks. legfolk med spesialopplæring kan forestå helsesjekk av eldre. Studien viser effekt hvis de eldre utredes grundig. Hvilke elementer i den betydelige utredningen er nødvendig? Utredningen må ha høy nok spesifisitet og sensitivitet for å unngå for mange falske negative og falske positive funn. Dessuten må rutinemessig helsesjekk også følges opp med et spesialisttilbud med tilstrekkelig kapasitet. Ved Ullevål universitetssykehus har vi utviklet og validert et postkort for egeninnfylling, som vi mener er et effektivt og lite ressurskrevende instrument for screening av helseproblemer hos gamle, sier Laake.

– *Erlend Hem, Tidsskriftet*

Litteratur

1. Stuck AE, Egger M, Hammer A, Minder CE, Beck JC. Home visits to prevent nursing home admission and functional decline in elderly people: systematic review and meta-regression analysis. *JAMA* 2002; 287: 1022–8.

Kjemoterapi øker overlevelsen ved gliomer

Ved maligne gliomer lever bare 5–10 % av pasientene etter to år (*Lancet* 2002; 359: 1011–8). På grunn av infiltrerende vekst er det sjelden mulig å fjerne hele svulsten kirurgisk, og standard behandling er partiell reseksjon etterfulgt av stråling. I løpet av de siste 30 årene er det gjort mange mindre studier som evaluerer effekten av kjemoterapi. En metaanalyse av til sammen 13 undersøkelser konkluderer med at tilleggsbehandling med cytostatika øker den relative overlevelsen med omkring 15 %.

Ny behandling for herpesinfeksjon

Herpes simplex-viruset (HSV) forårsaker en rekke plagsomme og til dels alvorlige tilstander. To artikler i *Nature Medicine* (2002; 8: 386–98 og 327–8) beskriver resultater fra forsøk med nye stoffer som angriper helikaseprimasekomplekset i virusets DNA-replikasjon, altså en annen virkningsmekanisme enn for aciklovir. Effekten på HSV-infeksjon hos mus og aper var bedre enn for aciklovir, som til nå har vært det mest benyttede medikamentet.

Ramipril forebygger hjerneslag

Ramipril, en angiotensinkonvertasehemmer, reduserer forekomsten av hjerneslag og transitoriske iskemiske anfall hos pasienter med høy risiko for hjerte- og karsykdommer (*BMJ* 2002; 324: 699–702). Dette viser en placebokontrollert studie med 9 279 pasienter som ble fulgt i i gjennomsnitt 4,5 år. Forekomsten av alle typer hjerneslag var redusert med 32 % hos pasientene som fikk aktivt medikament, mens reduksjonen av dødelige tilfeller var hele 61 %. Den blodtrykkssenkende effekten av ramipril var moderat og kunne ikke forklare hele forskjellen i slagforekomst.

Papillomavirus og p-piller

Humant papillomavirus (HPV) spiller en betydelig rolle i utviklingen av cervixcancer, mens effekten av p-piller er mer usikker (*Lancet* 2002, 359: 1085–92). I en internasjonal kasus-kontrollundersøkelse med 1 561 pasienter fant man økt forekomst av cervixcancer hos pasienter som hadde brukt p-piller i mer enn fem år (oddsratio 2,82; 95 % KI 1,46–5,42). 94 % av pasientene med invasivt karsinom testet positivt for HPV. Forfatterne foreslår at man inkluderer p-pillebrukere i screeningprogrammer for cervixcancer.

– *Ragnhild Ørstavik, Tidsskriftet*